PSYCHOLÓGIA

MGR. ZLATICA JURSOVÁ ZACHAROVÁ, PHD.
STU

ZOZNÁMENIE SA

WWW.MENTI.COM

A ZADAJTE KÓD

98851934

LITERATÚRA

Július Boroš. *Úvod do psychológie*. Trenčín. Iris. 2002. ISBN: 80-89018-35-1 (vybrané kapitoly)

Atkinson, (eds.) Psychologia.

Jursová Zacharová., 2021. Od narodenia po maturitu, časť 1, Bratislava: UK

Jedlička, Koťa, Slavík. 2018. Pedagogická psychologie pro učitele

PSYCHOLÓGIA AKO VEDA

Základy psychofyziky – skúmanie prahov pociťovnia (Weber-Fechner)+ šírenie vzruchu v organizme (Helmholtz)

Psychoneurológia – reflexný základ psychických funkcií (ruská psychológia Sečeňov, Bechterev)

PRVÉ PSYCHOLOGICKÉ LABORÁTÓRIUM

- W. Wundt
- - prvý profesor psychológie v Lipsku, kde v r. 1879 založil prvé psychologické laboratórium. Definoval psychológiu ako vedu o vedomí/prežívaní. („Svetová“ škola experimentálnej psychológie) – oddelenie Psychológie od filozofie.

NA WUNDTOVU PSYCHOLÓGIU O VEDOMÍ PRIAMO REAGOVALI TRI SAMOSTATNÉ PRÚDY:

- geštaltpsychológia
- psychoanalýza
- behaviorizmus

HLBINNÁ PSYCHOLÓGIA – PSYCHOANALÝZA, NEOPSYCHOANALÝZA

- Freudova psychoanalýza
- Sigmund Freud (1856-1939) – dôležitejšie ako vedomie je nevedomie, to determinuje duševný život a správanie človeka.
- Tri úrovne mysle: vedomie, predvedomie a nevedomie. Práca s nevedomím = liečba neuróz = metóda kedy pacient vie, len nevie, že to vie.

PSYCHOANALÝZA

- Psychiku delí na Id (zhoda s princípom slasti),
- Ego (JA a vyvíja sa postupne, usmerňuje Id na iné aktivity), vychádza z princípu reality
- Superego – nevedomé cenzurovanie a kontrolovanie Ega

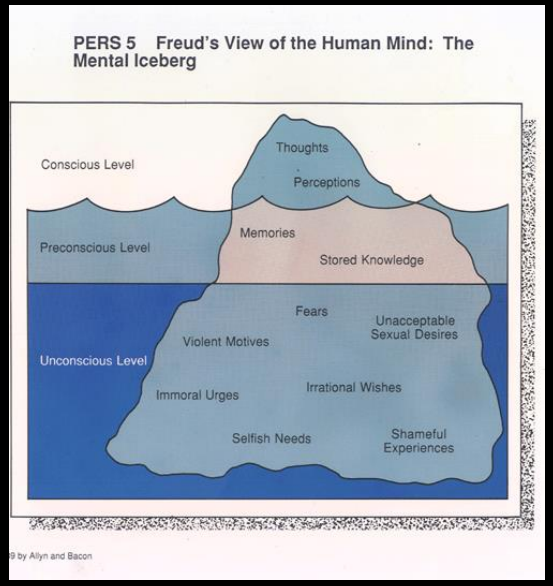

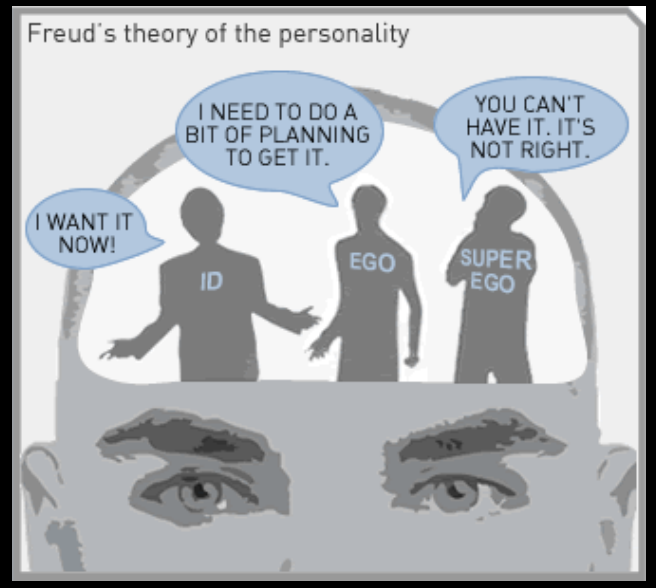

ALFRED ADLER

- Pojmy: komplex menejcennosti – každý ho v procese vývinu zažíva (malé bezmocné, odkázané dieťa) – východiskom je túžba po moci
- Adler považuje vedomie za dominujúce, hoci pracuje aj s nevedomím
- Základný pojem: **cit pre spoločenstvo**

Sigmund Freud

(1856 - 1939)

PSYCH WARS

Carl Gustav Jung

(1875 - 1961)

Episode I

THE UNCONSCIOUS

A long time ego, in a theory far, far astray...

www.all-about-psychology.com

CARL GUSTAV JUNG

- Nesúhlasil s Freudovou teóriou o sexuálnom pôvode neuróz
- Libido a sexuálne pudy nepovažoval za hlavné činitele správania
- Predpokladá zdedené kolektívne nevedomie a získané osobné vedomie
- Rozpracoval psychologické typy extrovert-introvert

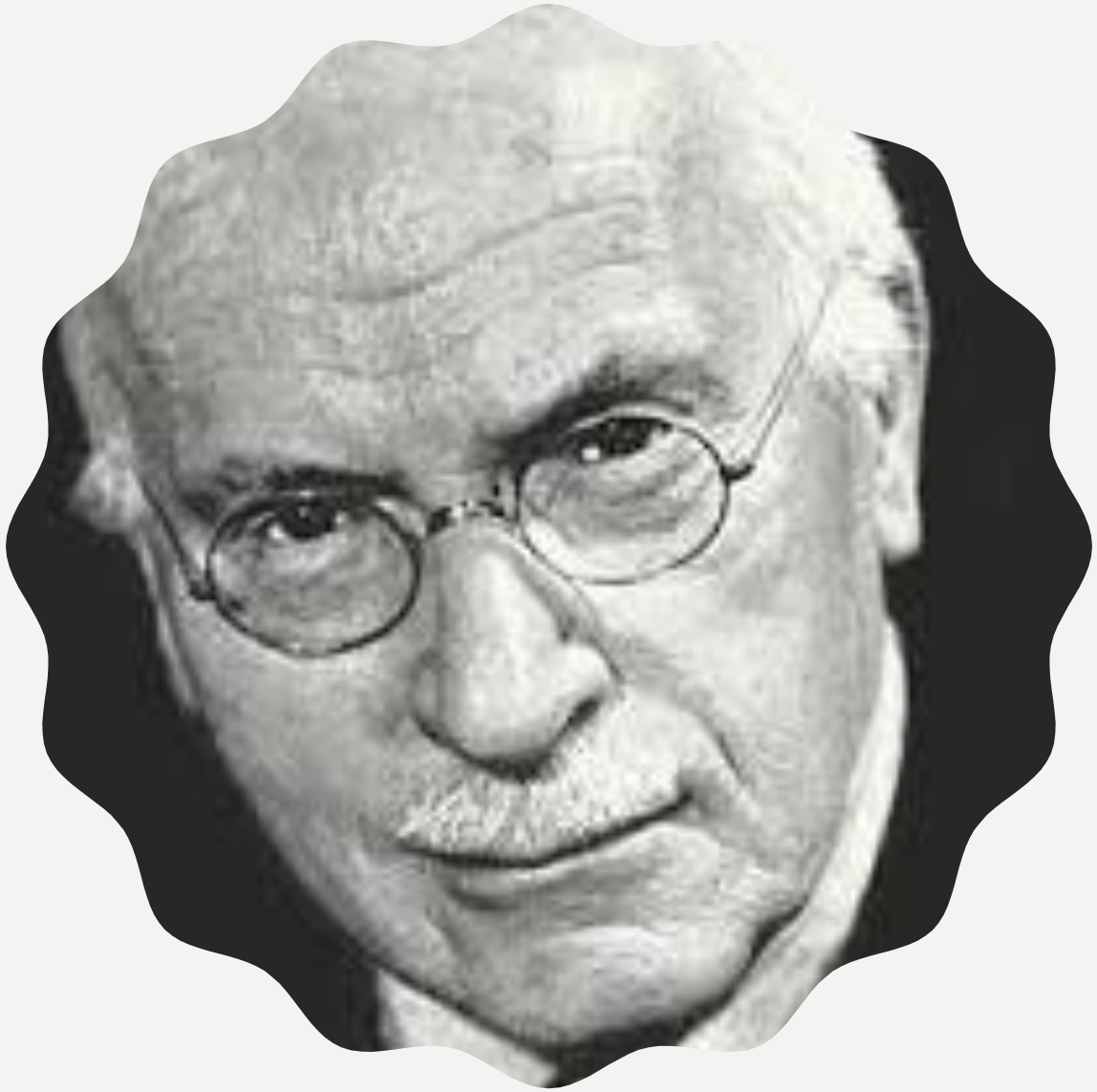

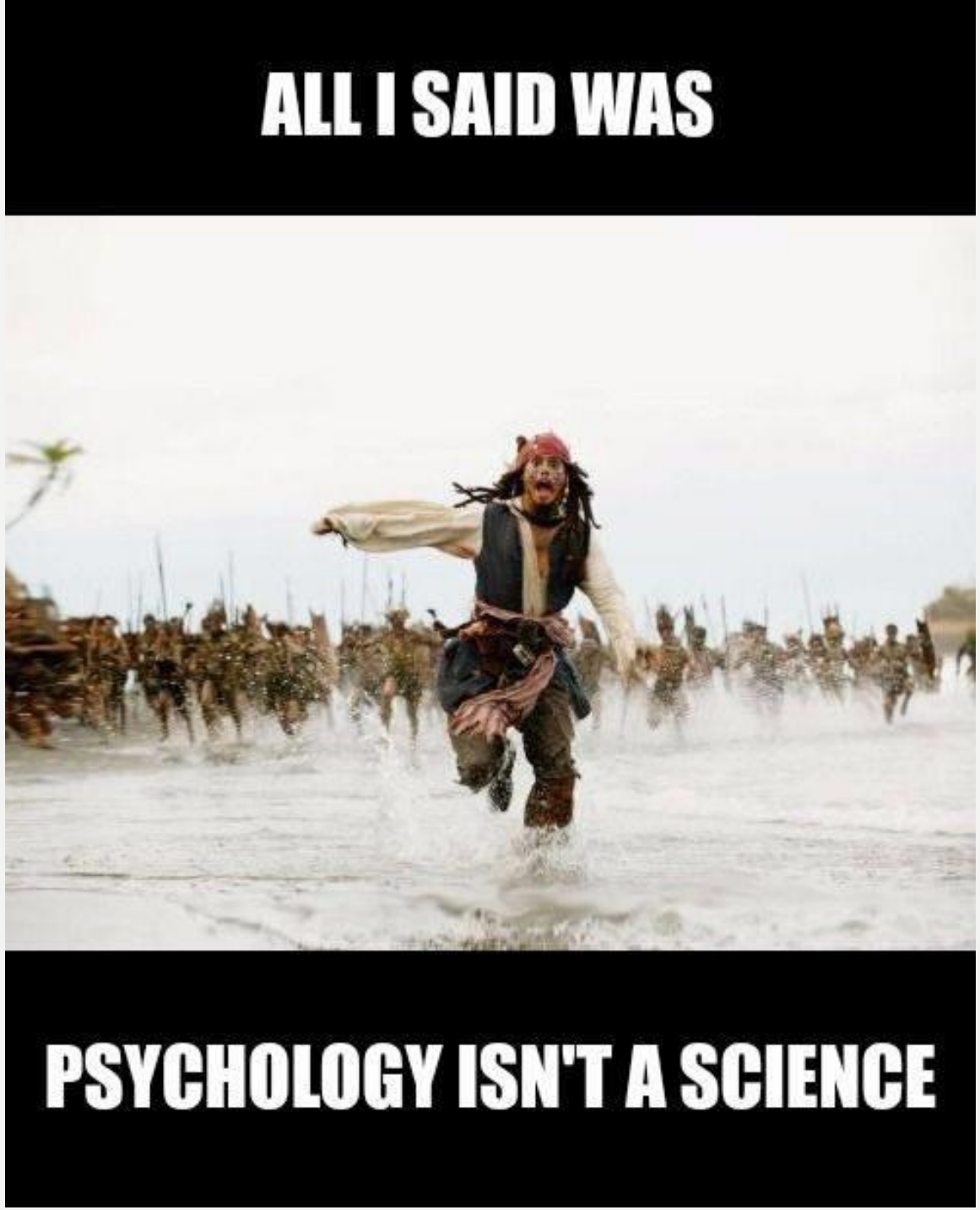
ALL I SAID WAS
PSYCHOLOGY ISN'T A SCIENCE

BEHAVIORIZMUS

Psychika = správanie

Predmet psychológie = správanie organizmu

Správanie je prístupné objektívnemu skúmaniu.

Správanie – súhrn reakcií na podnety-stimuly

S – R

S = stimul, podnet; R = reakcia, odpoveď

J.B. WATSON

- - vedomie odmieta – nedá sa vedecky skúmať, je to black box
- Nevenuje pozornosť pojmom: pocit, vnem, predstava, myslenie, motívy, ciele, a ani psychickému medzičlánku.
- pôsobím podnetom S a sledujem reakciu organizmu R

NEOBEHAVIORIZMUS

- východiskom je „podmieňovanie“, alebo vytváranie podmienených reakcií
- Predstavitelia: Tolman, Hull, Skinner
- Zavádza sa pojem vmedzerená premenná: súhrn poznávacích faktorov
- Vstup pojmov: motív, vnútorný model, plán správania, očakávanie
- S - O – R

TVAROVÁ PSYCHOLÓGIA - GESTALT

- Hlásanie celostnej koncepcie – celok a časti sa navzájom podmieňujú, no celok dominuje nad časťami.
- M. Wertheimer, Koffka, Köhler, Rubin, Katz, Lewin

- Základné pojmy: Celok (tvar), organizácia, precentrovanie, vnemové pole, vnem
- Riešia – otázku vnímania (pohybu), myslenia (vhľad/ Koehler)

obr.: Ukázka tvarových zákonů
zdroj: www.studium-psychologie.cz

HUMANISTICKÁ PSYCHOLÓGIA

Vzniká v 60-tych rokoch v USA

Človek – unikátna osobnosť s celým komplexom jej vnútorných skúseností a v pernamentnej aktualizácii

Pozornosť venuje sebaaktualizácii a sebarealizácii

Pozornosť zameriava na prežívanie osamelosti, pochybnosti, zmysel života, otázky viery a problém autority

Predstavitelia: Abraham Maslow, Carl R. Rogers

ĎALŠIE SMERY

- Existenciálna psychológia – Viktor E. Frankl (zmysel života – je to niečo konkrétne nachádzajúce sa v životných situáciách a tie sa menia.. no zmysel nikdy nechýba)
- Kognitívna psychológia – J.S. Brunner, G.A. Miller...
- Kognícia sa vzťahuje ku všetkým procesom – zameranosť pozornosti, premýšľanie o niečom, riešenie problémov, spracovávanie informácií, úmysel, želanie, presvedčenie
- Diskurzívna psychológia – Harré, Gillet – orientácia na hovorenie, písanie a to ako sa toto využíva v činnosti

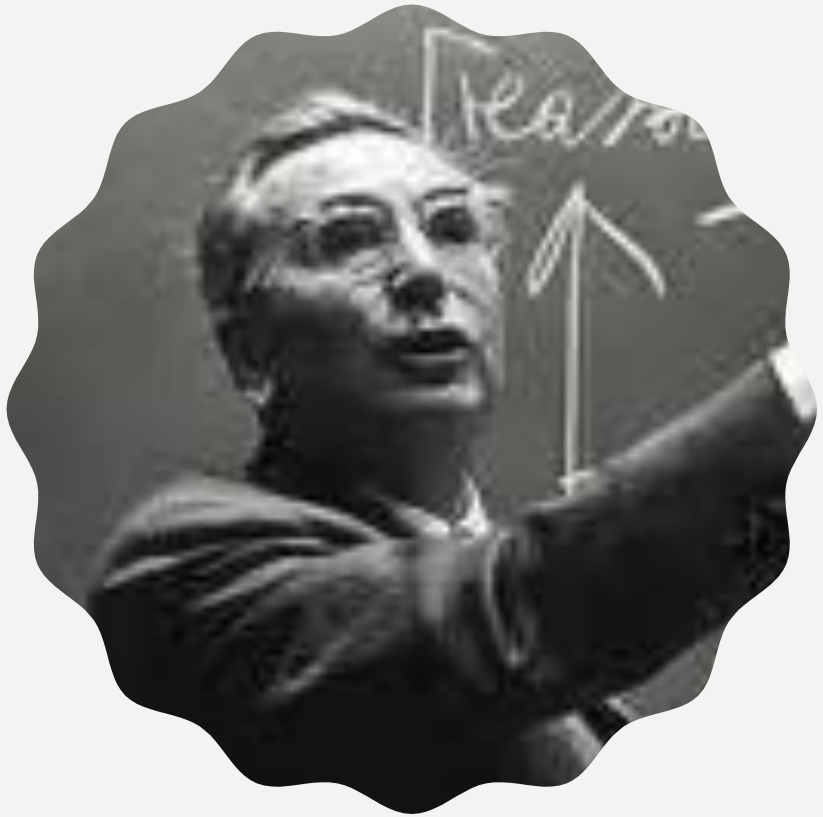

POSTAVENIE PSYCHOLÓGIE V SYSTÉME VIED A JEJ ČLENENIE

Základné

- Všeobecná
- Vývinová
- Sociálna
- Ps.osobnosti
- Metodológia

Špeciálne/hraničné

- Psychopatológia
- zoopsychológia
- Psychofyzika
- Diferenciálna
- Psychometrika
- Psycholingvistika

Aplikované

- Pedagogická
- Ps.práce
- Inžinierska
- Poradenská
- Klinická
- Forézna
- Pracovná
- Reklamy
- Manažérska

METÓDY PSYCHOLÓGIE

Pozorovanie
Introspekcia/
Extrospekcia

Experiment
Laboratórny/
prirodzený

Dotazník/
Inventár

Kazuistika/
Anamnéza/
Interview

Ps testy/
Projektivne
testy

PSYCHIKA

- Je bezprostredne závislá na vývine nervovej sústavy, je vlastne funkciou nervovej sústavy.
- Formovanie psychiky je závislé od vývinu spoločnosti, dejín kultúr a je výsledkom biologického vývinu živočíchov.
- - sa utvára prostredníctvom sociálneho styku
- - výsledkom života v spoločnosti, je sociálne determinovaná
- - funkciou psychiky je adaptácia
- Je to funkčne prepojený systém interakcií človeka a jeho životného prostredia s tendenciou udržať dynamiku vnútornej a vonkajšej rovnováhy
- Základné dimenzie: - prežívanie (vnútorné), správanie (vonkajší výraz)

VEDOMIE

- Je vlastné len človeku a vzniká v procese spoločenských vzťahov a v procese činnosti.
- Je to najvyššia s rečou spojená funkcia.
- Vedomie do individuálneho jedinečného celku integruje všetku psychické funkcie a procesy (pociťovanie, vnímanie, pamäť, pozornosť, pudy, inštinkty, intelekt, myslenie, emócie, city, vôľa, konanie...
- **Individuálne vedomie**: - umožňuje uvedomovaniu si obsahov prežívaného (znovuprežívanie, interpretácia..)
- Uvedomovanie si seba samého
- **Kolektívne vedomie**: je to súhrn pocitov, predstáv, názorov, cieľov a túžob spoločné istej skupine ľudí

STUPNE VEDOMIA: (M.NAKONEČNÝ)

1. afekt a jeho prežívanie – nadmerná aktivácia
2. selektívne vnímanie a pozornosť - Optimálna intenzita a dlhodobá koncentrácia
3. nedostatočná sústredenosť vnímania a pozornosti
4. denné snenie – koncentrácia na vlastné myšlienky
5. takmer úplné obmedzenie sa na seba samého – spánok, ospalosť, sen – mimo vedomia
6. úplná strata vedomia – vymiznutie motorických reakcií – kóma bezvedomie

ZMENENÉ STAVY VEDOMIA

Hypnóza – sugestívny stav zúženého bdelého vedomia podobného spánku

Jej stupne: **somnolecia** = príjemná ospalosť, **hypotaxia** = zvýšené podliehanie sugescií, **somnabulizmus** = úplné podriadenie sugesciám

Zastreté vedomie – mrákoty – postihnutý koná inak ako normálne; amnézia – strata pamäte

Rozšírené vedomie – transpersonálnymi zážitkami

NEVEDOMIE

- mentálne stavy, príčiny, ktorých si osoba nie je vedomá
- oblasť iracionálnej dynamiky duševného diania (Freud)
- Jung – **kolektívne nevedomie** = skúsenosť celého ľudského druhu, niečo čo človek zdedil, duševný život našich predkov. Jeho obsah poznávame pomocou archetypov
- **Personálne nevedomie** = potlačenie negatívnych osobných zážitkov (komplexy)

SPRÁVANIE

- Správanie je súbor všetkých objektívne pozorovateľných aktivít entity, ktorými sa uskutočňuje vzájomné pôsobenie medzi entitou a jej okolím

PREŽÍVANIE

- Prežívanie je jedna zo základných dimenzií psychiky - ucelený, nepretržitý prúd fenoménov.
- Prežívanie spočíva v tom, že subjekt má určité obsahy vedomia (vnemy, predstavy, myšlienky), city a snahy. Prežívanie je súborom, prúdom zážitkov s viac alebo menej výrazným citovým prízvukom.

PSYCHICKÉ PROCESY

- vyjadrujú účelovú interakciu človeka.
- Sú odpoveďou na situáciu, v ktorej sa človek nachádza.
- Jednoduché = poznávacie procesy (pociťovanie, vnímanie)
- Zložité = predstavy, fantázie, myslenie, reč
- = **sú zdrojom prežívania, plnia určitú čiastkovú úlohu v regulácii správania človeka**
- zabezpečujú poznávanie človeka

PSYCHICKÉ STAVY

- = aktuálna úroveň psychiky determinovaná predošlými a momentálne pôsobiacimi podnetmi.
-
- Psychické stavy zahrňujú stavy rozumové, citové, vôľové, znepokojenia, napätia, tolerantnosti, presýtenia, mobilizačnej pohotovosti (u športovcov), očakávania a pod.

POCIŤOVANIE

- nadobúdanie pocitov vo vedomí prostredníctvom zmyslov; utváranie sa pocitu, podproces vnímania.
- POCIT = bezprostredný odraz jednotlivej vlastnosti, predmetov, vecí, javov, ktorý pôsobí na zmyslové orgány človeka
- Pocit je najjednoduchším elementom nášho vnímania a je základným materiálom pre zložitejšie procesy: pamäť, myslenie.
- Je to prejavom citlivosti NS, predovšetkým mozgu

POCIT VS. VZRUCH

Pocit vzniká v dôsledku fyzikálnej/chemickej energie na receptor – tam dochádza k transformácii energie na fyziologický proces tým, že vznikne vzruch.

Vzruch sa šíri v podobe impulzov do dostredivom nervovom vlákne do príslušného centra, kde vyvoláva psychický jav – pocit. Aby vyvolal pocit musí mať istú silu – intenzitu.

DRUHY POCITOV

Dištančné	Kontaktné	Vnútorné
zrakový sluchový	chuťový čuchový dotykový	proprioreceptory Vnútorsnostné receptory

VNÍMANIE

- Vnímanie je poznávací proces, ktorý nie len prijíma informácie, ale ich aj spracováva.
- „Základný psychol. proces odrážajúci vo vedomí objektívnu realitu vo forme vnemov prostredníctvom zmyslových orgánov“ (Strmeň, Raiskup)
- Zabezpečuje bezprostredný kontakt človeka s prostredím
- Je determinovaný: vrodenou výbavou organizmu, individuálnym spôsobom prežívania, minulou skúsenosťou

VNEM

- Vzniká súčinnosťou viacerých analyzátorov

- Vzniká aj pri pôsobení jedného analyzátora no spojením viacerých pocitov
- Závisí od:

1. Poznatkov a doterajších životných skúseností
2. Od vrodenej vybavenosti organizmu
3. Od toho, že individuálny spôsob odrážania objektívnej reality je podmienená aktiváciou a motiváciou organizmu

PREDMET A POZADIE

- Predmet – objekt vnímania – to na čo sa naše vnímaniu sústreďuje
- Pozadie – všetky ostatné premety
- - človek aktívne vydeľuje niektoré predmety, ktoré vystúpia do popredia – tieto sa stanú figúrou, ostatné je pozadím

- Figúra je ohraničená – utvára istý tvar; pozadie je neohraničené
- Figúra je stvárnená. Pozadie nestvárnené
- Figúra vystupuje, je výrazná, pozadie ustupuje, je nebadateľné
- Figúra strháva na seba pozornosť

FIGÚRA A POZADIE

GEOMETRICKO-OPTICKÉ ZRAKOVÉ KLAMY

- Prostredníctvom zmyslových orgánov odrážame objektívnu skutočnosť nepresne
- Najčastejšie chyby sú pri vnímaní dĺžky, polohy a smeru, no existujú aj pri kožnom, hmatovom, sluchovom vnímaní.

- Zmyslové ilúzie: ide zväčša o normálne javy. Objekt je prítomný, no je skreslený (zmyslové klamy).

INHERENTNÁ PREMENLIVOSŤ PROXIMÁLNYCH PODNETOV

- Nie je možné zaznamenať totožné podnety s množinou podnetov, ktoré boli zaznamenané pred chvíľkou.
- Na trvalý podnet sa bunky receptorov adaptujú – vysielajú vzruchy až pri zmene daného podnetu (senzorická adaptácia)

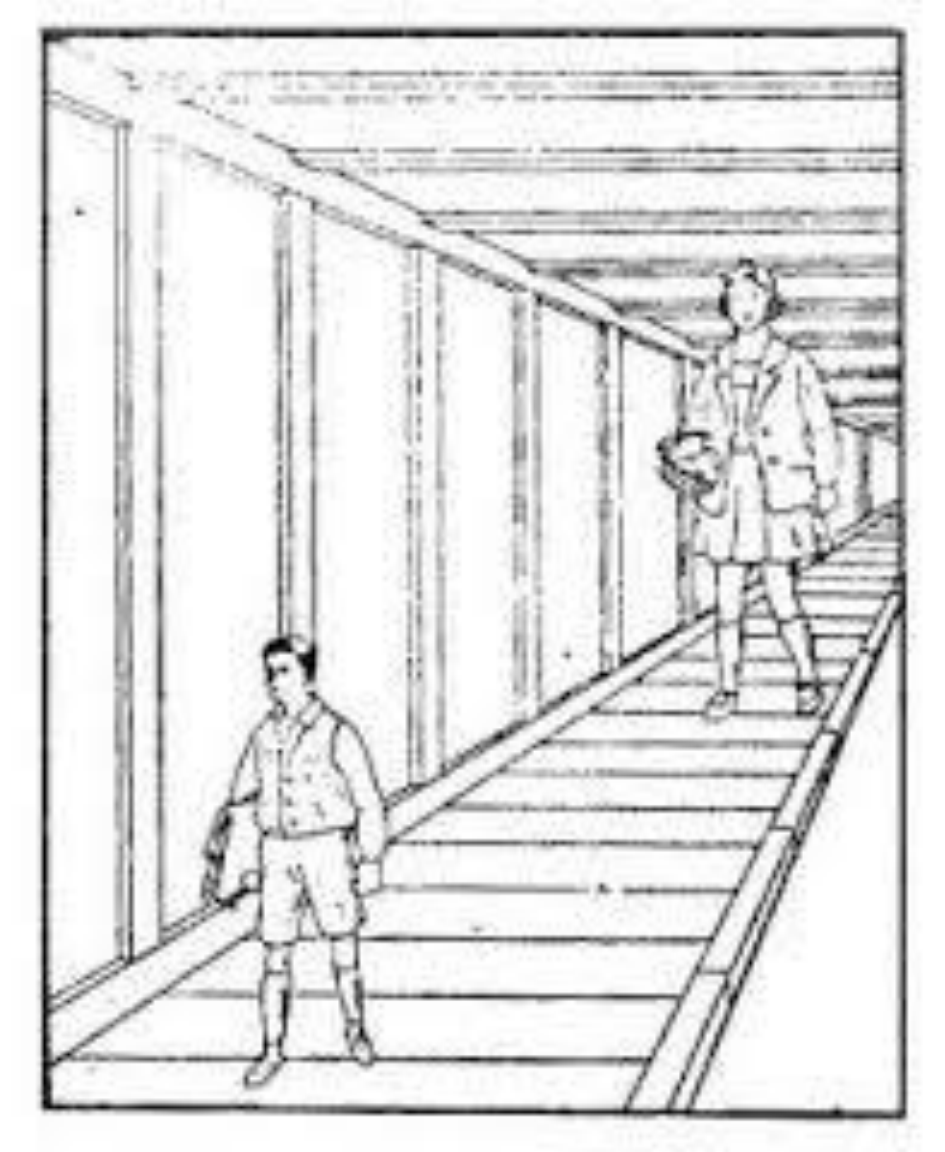

PERCEPČNÁ STÁLOSŤ

- Konštantnosť vnímania – označuje skutočnosť, že naše vnímanie objektov je identické, bez ohľadu na to, či sa proximálny vnem vzdialeného predmet mení
- **Stálosť veľkosti tvarov –** veľkosť projekcie závidí od vzdialenosti oka od podnetu – využitie pri ilúziách

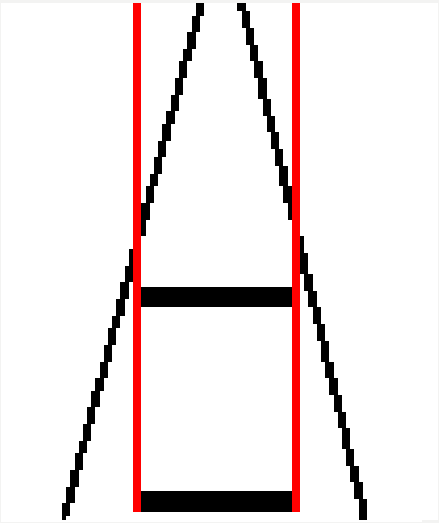

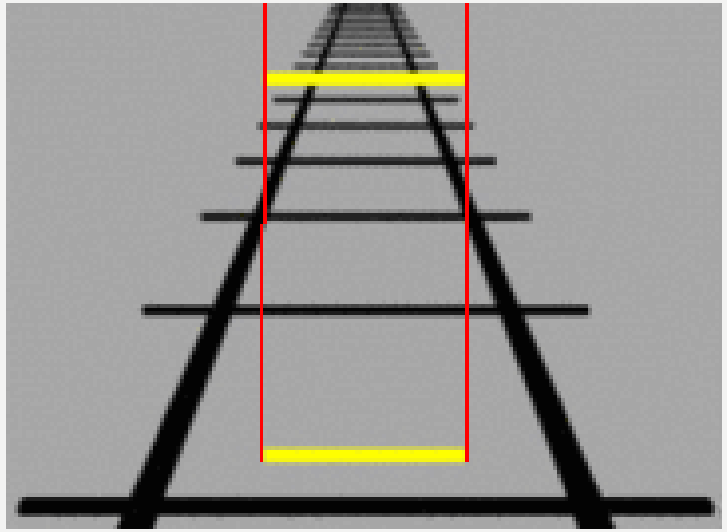

Ponzova ilúzia
- Objekty vnímame na základe pozadia

MUELLEROVA-LYEROVA ILÚZIA

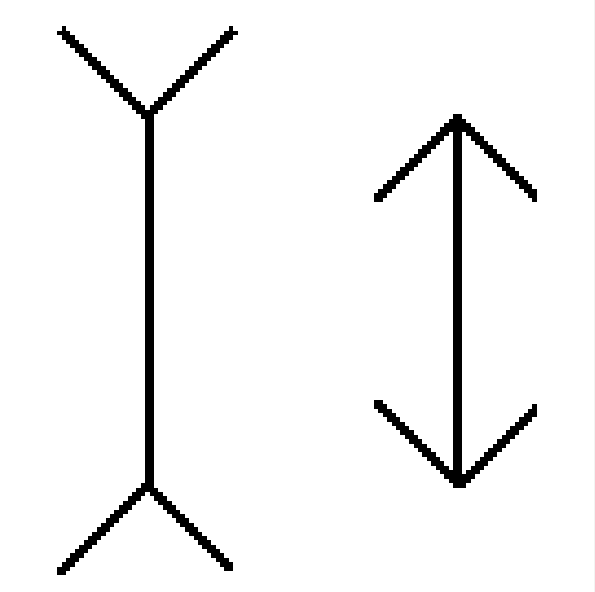

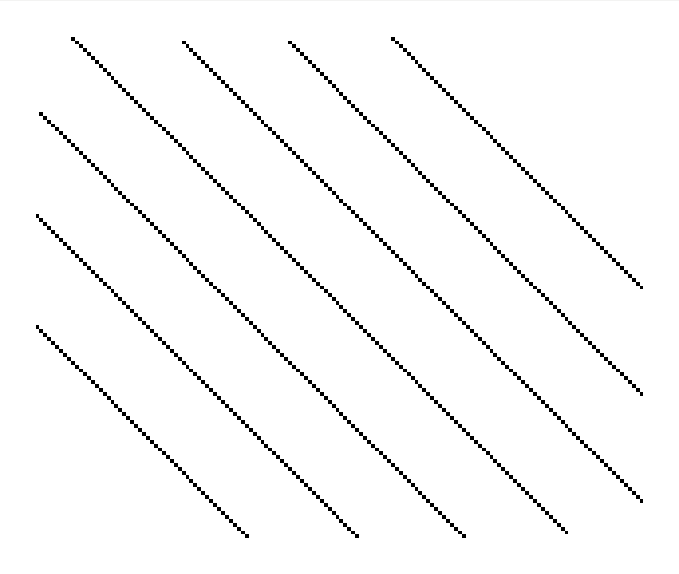

Zöllnerová ilúzia

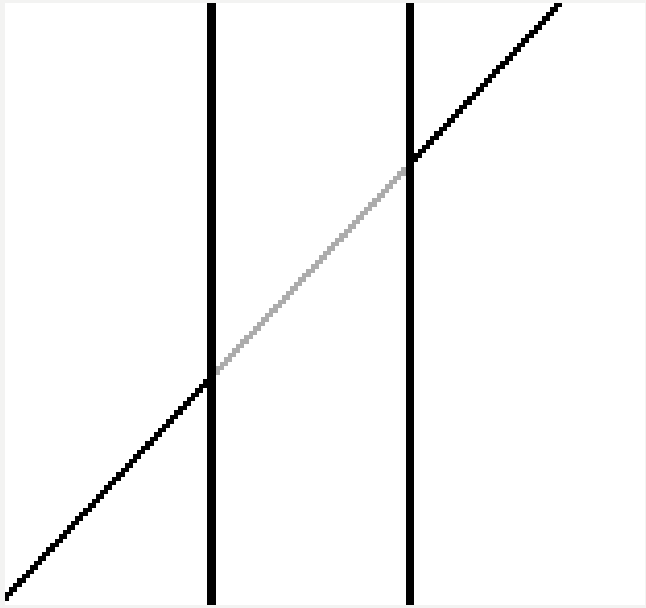

Poggendorffová ilúzia

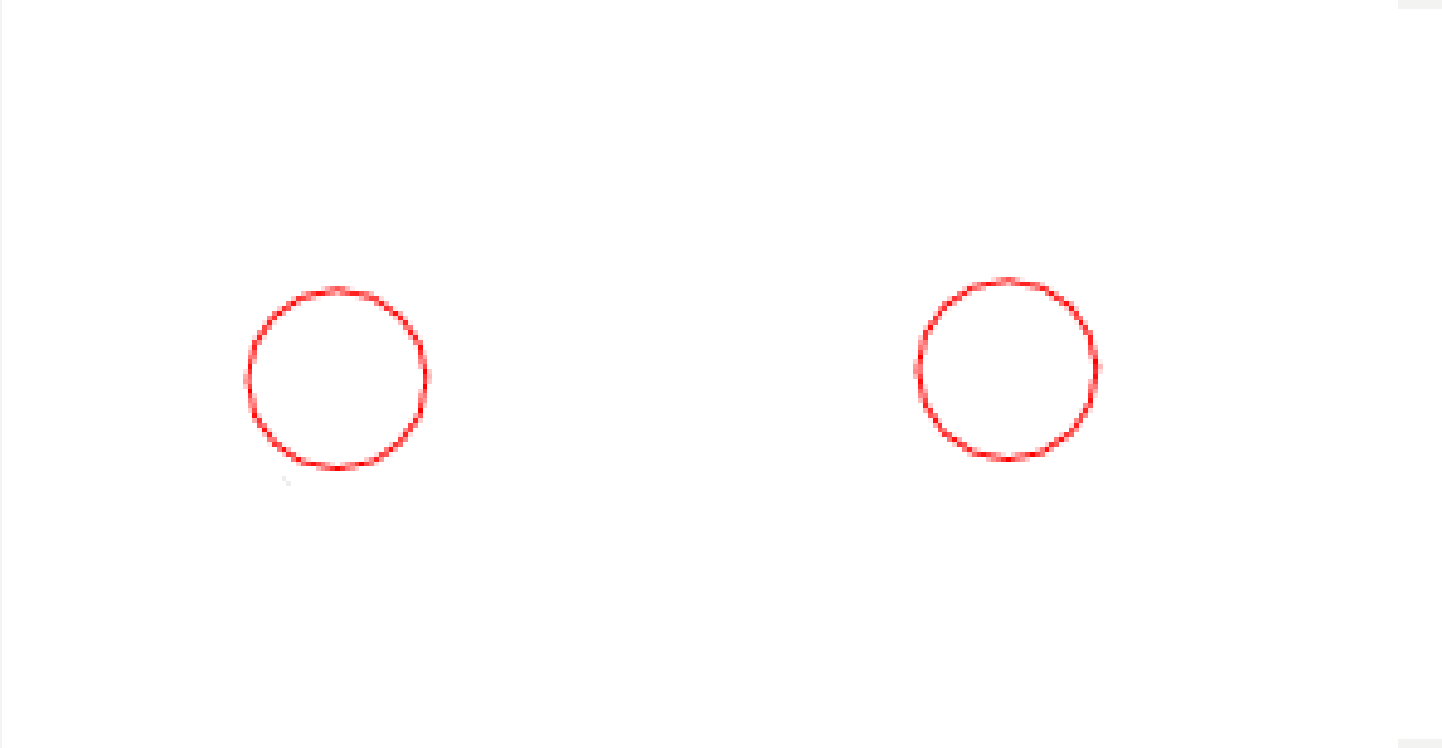

Titchenerová ilúzia

FRASEROVÁ ŠPIRÁLA

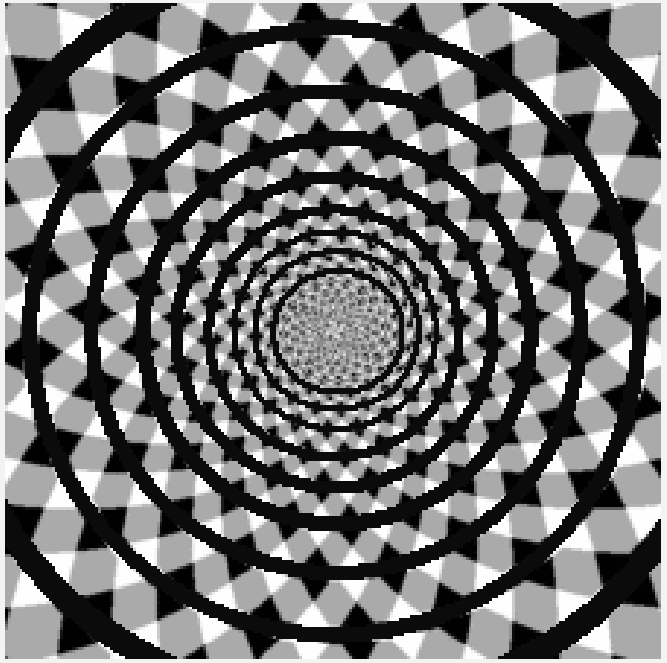

HERRINGOVA ILÚZIA

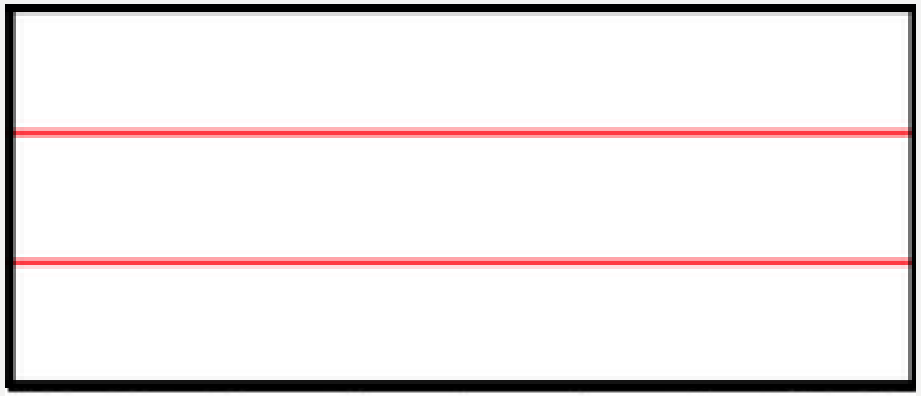

GESTALT PRINCÍPY ZRAKOVEJ PERCEPCIE

Gestalt princíp	Princíp	Ilustrácia princípu
Figúra-pozadie	Niektoré predmety v zrakovom poli vystupujú, iné ustupujú	Váza/dve tváre
Blízkosť (proximita)	Pri skupine predmetov máme tendenciu predmety, ktoré sú bližšie vidieť ako skupinu	Vidíme riadky
Podobnosť (similarita)	Máme skon zoskupovať predmety na základe ich podobnosti	Čierne a biele
Kontinuita (dobrá krivka)	Máme tendenciu vnímať formy s hladkými a súvislými tvarmi skôr ako prerušované tvary	
Uzatváranie (closure)	Percepčne doplňujeme, kompletizujeme predmety, ktoré v skutočnosti nie sú celé	Trojuholník/ kruh
Symetria	Máme sklon vnímať objekty akoby tvorili obrazy zrkadlovo súmerne okolo svojho stredu	{[ ] }< ( ) >

MC GURKOV EFEKT

- Je to ukážka toho, ako zrakové vnímanie ovplyvňuje vstup, ktorý vnímane sluchom

- https://www.youtube.com/watch?v=yJ81LLxfHY8

VNÍMANIE ČASU

- Čas fyzikálny
- Čas psychologický
- Nemáme samostatný analyzátor
- Zakladá sa na skúsenosti. Základom je vnímanie následnosti a postupných zmien, ktoré sa uskutočňujú na predmetoch, javoch či v nás samých resp. s nami.
- „zákon vyplnenej časovej jednotky“ (Rubinštejn)

PREDSTAVY

- názorný obraz predmetov, javov, vecí, ktoré človek v danom momente nevníma
- = reprodukovaný obraz predmetu, založený na minulej skúsenosti (Rubinstejn)
- = citovo názorné obrazy reality
- vznikajú v mozgu
- Majú subjektívnu povahu, neurčité znaky – len jednotlivé detaily
- strácajú sa a rozplývajú
- môžu byť ľubovoľne vyvolávané a menené

PREDSTAVA VS. VNEM

- PREDSTAVA = vnútorná reprezentácia vnemu
- • vnem trvá potiaľ, dokiaľ ho evidujeme. Keď sa proces vnímanie skončí, vnem stáva sa predstavou
- predstavy sú však menej jasné ako vnemy, sú menej intenzívne,
- majú kratšie trvanie a sú obsahovo chudobnejšie
- Predstavy sú fragmentálne, medzerovité, isté stránky sú veľmi jasné, niektoré môžu chýbať

PREDSTAVY A EMÓCIE

- Čoho sa bojíte?
- Strach môže anulovať racionálne fakty a to ešte predtým ako neokortex môže spracovať informáciu, pretože amygdala preberie funkciu
- Aké sú naše predstavy do budúcnosti – byť rokovou hviezdou? Byť superstar? Byť astronautom? No niekedy môžu byť naše predstavy negatívne – máme monštrum pod posteľou
- Vybavenie si prežitej emócie (obrazovo) sa opätovne spája s prežívaním hrôzy
- Vybavenie si obrazov príjemných zážitkov sa spája s prežívaním príjemných pocitov

ŠPECIFICKÉ PREDSTAVY

- EIDETICKÉ PREDSTAVY
- Ostrosťou a úplnosťou sa vyrovnajú vnemom.
- - „fotografická pamäť“
- - sú častejšie u detí

- SYNTÉZIA

- Má spoločné znaky s eidetickými predstavami – ide o akési „spolupociťovanie“ - spojenie predstáv, pocitov a vnemov (

PAMÄŤ

V širšom zmysle = psychický proces, ktorý spočíva v zapamätávaní (vštepovaní), uchovávaní a vybavovaní psychických zážitkov, úkonov, informácií

= jej zmyslom je uchovanie individuálnych skúseností

Pamäť – vlastnosť organizmu, presnejšie jeho NS, ktorá je založená na schopnosti uchovávať poznané skutočnosti (Szenczak)

DRUHY PAMÄTI

Podľa psych. aktivity

- Pohybová
- emocionálna
- Názorná
- Slovno-logická

Podľa charakteru činnosti

- úmyslená
- neúmyselná

Podľa zmyslovej modality

- Zraková
- Sluchová
- Čuchová
- Chuťová
- ...

PAMÄŤ

Ultrakrátkodobá

Krátkodobá

Dlhodobá

ROZDELENIE PAMÄTI

Explicitná

- Fakty, poznatky, info
- Školská pamäť
- Dva typy – sémantická a epizodická

Implicitná

- Automatizované zručnosti:
- Senzomotorické (beh)
- Kognitívne operácie (reč)

TRADIČNÉ DELENIE

senzorická	kratkodobá	dlhodobá
bezprostredná Cca 0,5 sekudny Max 7 podnetov	Záchytný zásobník Cca 15-20 sek. Rozsah 5-9 podnetov	Pernametná s rezistenciou voči zabúdaniu Sklad informácií

PROCESY PAMÄTI

zapamätávanie

prvá fáza procesu pamäti, vplyvom ktorého prebieha upevňovanie nového tým, že sa spája s materiálom, nadobudnutým dávnejšie

- Neúmyslené
- Úmyselné

upevňovanie

Opakovanie

upevňujú sa dočasné spoje, dočasné spoje sa stávajú diferencovanými, pri opakovaní sa môžu utvárať aj nové sústavy spojov

vybavovanie

Uskutoční sa len ak je materiálv v DDP

- zámerné, mimovoľné
- **reprodukcia** – hovorená/písaná odpoveď vybavená z DDP v takej forme, v akej sa vštepila do pamäti
- **Rekognícia** /znovupoznanie

ZABÚDANIE

- Zabúdanie – keď si nemôžem na niečo spomenúť, keď niečo nemôžem znovu poznať, keď to znovupoznávam nesprávne.

- Dve formy zabúdania (podľa stupňa zabúdania)
- a) ako *nemožnosť rozpamätať* sa alebo znovupoznať
- b) ako *nesprávne* spomínanie alebo znovupoznanie

- Neschopnosť si spomenúť na niečo, čo vieme, že by sme mali vedieť – momentálna indispozícia
- Detská amnézia

UČENIE

- proces cieľavedomého, plánovitého a systematického nadobúdania vedomostí, zručností a rozvíjania osobnostných vlastností, návykov a foriem správania
- *širšie chápanie:* každé obohacovanie individuálnej skúsenosti v ontogenéze jednotlivca, ktoré ovplyvňuje jeho správanie

TEÓRIE UČENIA

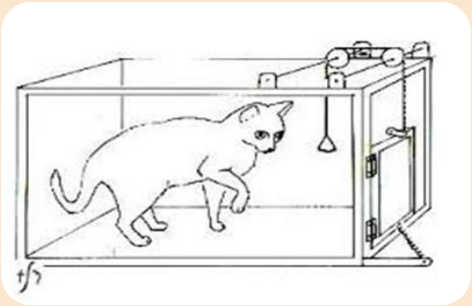

Klasické
Podmieňovanie
(Pavlov)
Generalizácia
Diskriminácia
Vyhasínanie

Operačné
Podmieňovnie
(Thordnike, Skinner)
Zákon efektu
Zákon cviku
Zákon pohotovosti

Sociálne učenie
Dôležitá úloha
Pri učení je napodobňovanie
(Bandura)

PÁR VIDEÍ K PODMIEŇOVANIU:

- http://www.youtube.com/watch?v=Vk6H7Ukp6To
- Puzzle box
- http://www.youtube.com/watch?v=y-g2OmRXb0g
- Pes so záklepkou – napodoenina Thordnikovho experimentu
- Skinerova skrinka – dokonale odizolovaná od podnetov vonkajšieho prostredia – vybavená páčkou, ktorú keď krysa stlačila dostala žrať, Holuby mali disk, ktorý zobaním roztočili
- http://www.youtube.com/watch?v=LSv992Ts6as
- Holuby
- http://www.youtube.com/watch?v=l_ctJqjlrHA
- http://www.youtube.com/watch?v=Mt4N9GSBoMI Operačné podmieňovanie na ľuďoch Penny

UČENIE VHĽADOM (GESTALTICKÉ UČENIE)

- http://www.youtube.com/watch?v=FwDhYUlbxiQ Kohler krabice
- http://www.youtube.com/watch?v=iCC0bxz8FFU Kohler palica

MYSLENIE

- zameriava sa na odhaľovania a uvedomovanie si vzťahov a závislostí (aj vnútorných a podstatných) medzi javmi a takto umožňuje (najmä pri tvorbe a riešení problémov) poznávať podstatné a všeobecné, a odhaľovať aj nové vlastnosti skutočnosti

Hľadisko originality viedlo k rozlíšeniu týchto druhov:

- **reproduktívne** (Selz) alebo **konvergentné** (Guilford)
- **produktívne** (Selz) alebo **divergentné** (Guilford)

5 + 5 = 10

? + ? = 10

TYPY MYSLENIA

- 1. Konkrétne (názorné) – spočíva v zmysluplnej manipulácii s predmetmi, s vnemami alebo ich predstavami
- ide o chápanie vzťahov medzi predmetmi, ktoré sú dané vo vnemovom poli mysliaceho
- 2. Abstraktné (pojmové) – je vlastné len človeku
- uskutočňuje sa na úrovni pojmov či konceptov, ktoré odrážajú podstatné vlastnosti predmetov a javov

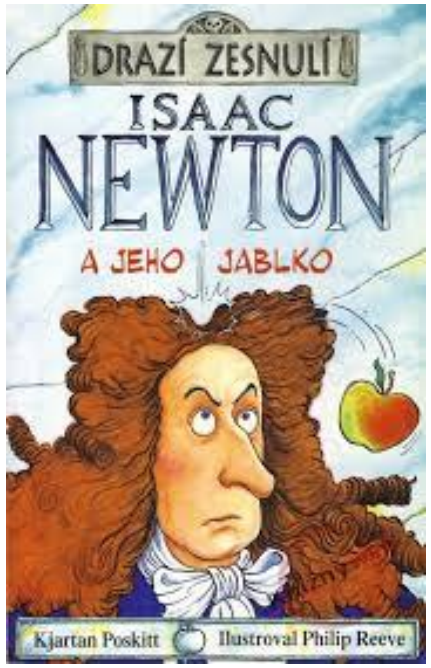

MYŠLIENKOVÉ OPERÁCIE

- **Komparácia** – porovnanie
- **Analýza** - rozklad predmetu alebo javu na jednotlivé časti, prípadne aj so zisťovaním a určením vzťahu jednotlivých prvkov k analýze celku
- **Syntéza** – spájanie jednotlivých prvkov predmetov alebo javov do jednotného a zmysluplného celku
- **Indukcia** – usudzovanie z vlastností alebo zákonitostí, ktoré platia pre jednotlivé prípady na vlastnosti alebo zákonitosti, ktoré platia pre nejakú triedu alebo skupinu prípadov – od osobitných prípadov k všeobecnej poučke
- **Dedukcia** – od všeobecnej poučky k osobitným prípadom
- **Generalizácia** – utvárajú sa myšlienky alebo hodnotenia, aplikovateľné na celú triedu javov alebo udalostí. Ide o podriadenie jednotlivých javov nejakému všeobecného princípu – proces aplikácie všeobecnej myšlienky na iné alebo nové javy.
- **Špecifikácia** – utvárajú sa myšlienky alebo hodnotenia, týkajúce sa jednotlivého javu ako odlišného od všetkých príbuzných či podobných javov

FORMY MYSLENIA

Predstavujú rečovú podobu, v ktorej človek zachytáva a vyjadruje výsledky svojho myslenia

1. POJEM

2. SÚD (výrok)

3. ÚSUDOK

POJEM

- = myšlienkový (logický) obraz objektu alebo ako forma myslenia, zachycujúca abstraktné, všeobecné a podstatné vlastnosti javu.
- 1. **konkrétne** (jedinečné) – myšlienkové obrazy reálne existujúcich a vnímateľných vecí alebo udalostí (napr., Bratislavčan)
- 2. **abstraktné** (všeobecné) – myšlienkové obrazy pre triedy javov, aj pre abstraktné myšlienkové reprezentácie reálne neexistujúcich javov (sloboda, láska...), všeobecný pojem napr. – strom (vlastnosti, ktoré majú všetky stromy

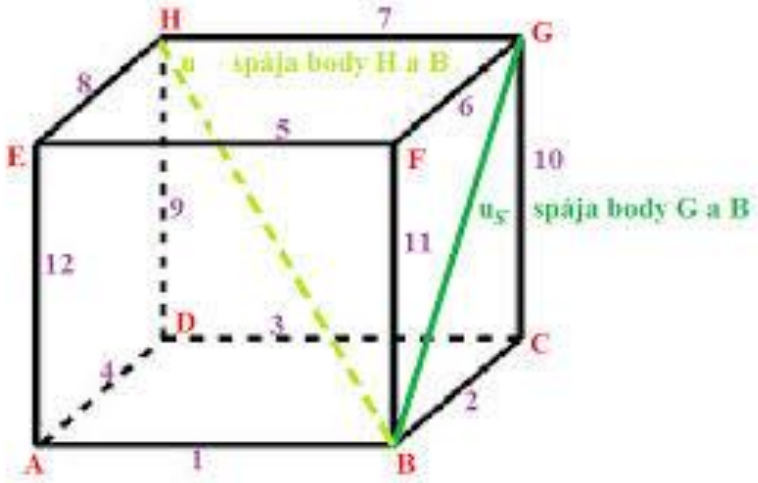

SÚD

- pochopenie vzťahu medzi pojmami či konceptmi. V reči má podobu výroku (vety). Súd pripisuje javom isté vlastnosti alebo popiera. Intervenujú doň aj city, postoje, hierarchie hodnôt mysliaceho...
- Je to základná forma (akt) uskutočňujúca myšlienkový proces
- Súd môže mať charakter poznatku alebo premisy.
- 1. **Poznatok** – je súd, o správnosti ktorého sme presvedčení alebo v správnosti ktorého subjektívne odôvodnene veríme (2 + 2 = 4)
- 2. **Premisa** – je súd, v pravdivosť ktorého veríme, ale nemáme ju dokázanú

ÚSUDOK

Vyjadruje vzťah medzi dvoma alebo viacerými súdmi, vzniká odvodením nového súdu z iných súdov

a) induktívny – zo súdov o jednotlivých predmetoch a javoch sa uzatvára na niečo všeobecné

b) deduktívny – zo všeobecného sa vyvodzuje záver pre jednotlivý prípad (Sylogizmus)

c) úsudok z analógie –alebo javy majú rovnaké vlastnosti sa uzatvára, že zo súdov, že dva predmety môžu mať zhodné aj niektoré iné vlastnosti.

JAZYK A REČ

- Jazyk – sústava znakov, používaných v každodennom živote v hovorenej a písomnej forme.
- Prvotný prostriedok komunikácie

Dva aspekty reči - produkcia a porozumenie

- **Produkcia** (myšlienka, prevedieme ju do vety, skončíme na úrovni zvuku)
- **Porozumenie** – začíname zvukom, zvuku priradzujeme význam vo forme slov, slová spájame do viet a z viet vyvodzujeme význam (Atkinson)

- Úrovne jazyka - od najvyššej po najnižšiu – rozdiely v počte na každej úrovni
- vetné jednotky (počet asi neobmedzene)
- slova predpony prípony (dospelý človek asi 40 000 slov)
- zvuky reči = fonémy (obmedzený počet 40 zvukov reči v AJ, 35 v Češtine)

INTELIGENCIA

- **inteligencia je schopnosť učiť sa zo skúsenosti, prispôsobovať sa, riešiť nové problémy, používať symboly, myslieť, usudzovať, hodnotiť a orientovať sa v nových situáciách na základe určovania podstatných súvislostí a vzťahov“**

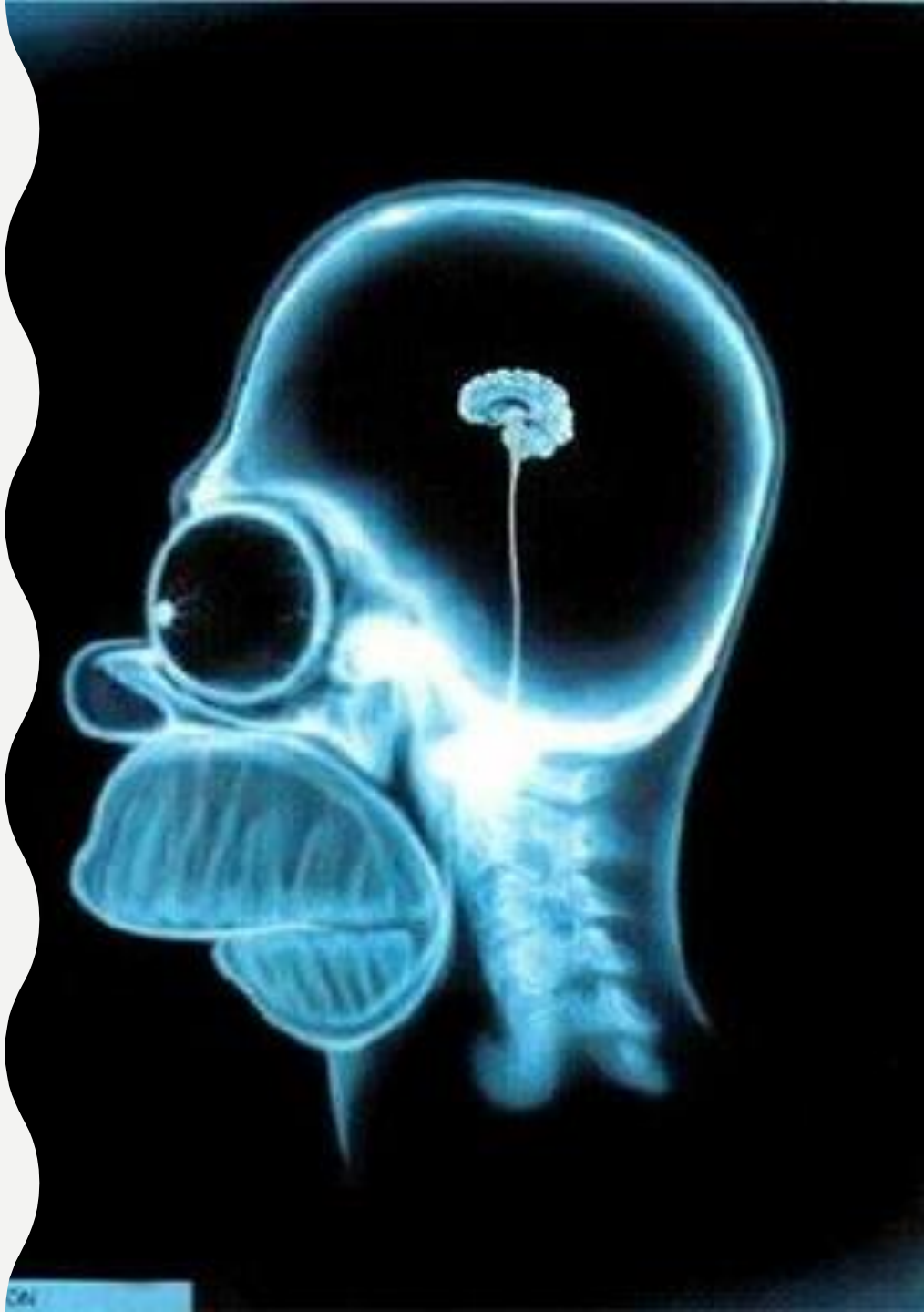

ČO SI MYSLÍM O INTELIGENCII?

- www.menti.com
- Zadajte číslo: **3698 2928**

VÝPOČET IQ

- Významnou udalosťou testovania inteligencie sa stal nápad W. Sterna (1871 – 1938), ktorý zaviedol tzv. inteligenčný kvocient IQ, ktorý sa vypočíta podľa vzorca:
- MV
- $IQ = \frac{MV}{FV} \times 100$
- FV
- MV je mentálny vek zistený testom
- FV je fyzický vek diagnostikovaného

INTELIGENICA A GAUSOVA KRIVKA

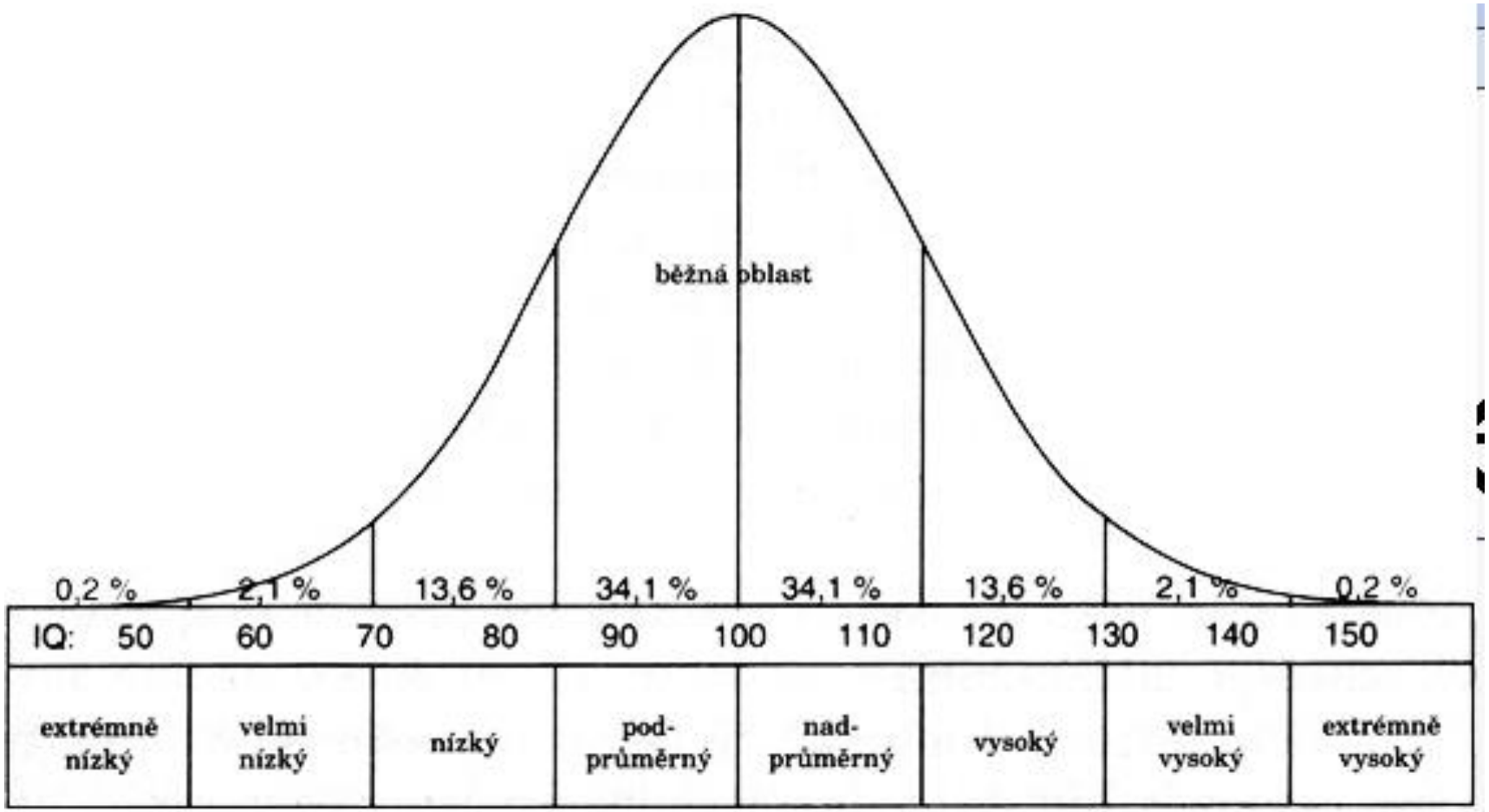

MOTIVÁCIA

Tri zložky motivácie → Energetická → Cieľová

Smerová → Motivácia vychádza zo stavu nedostatku a jej uspokojenie vyvoláva pozitívne emócie. → Môžu ju spúšťať a/ vnútorné pohnútky, hlad, smäd a pod) , b/ vonkajšie popudy (incentívy)

MOTIVÁCIA

- Intrinstická (Vnútorná)
- Extrinstická (vonkajšia)

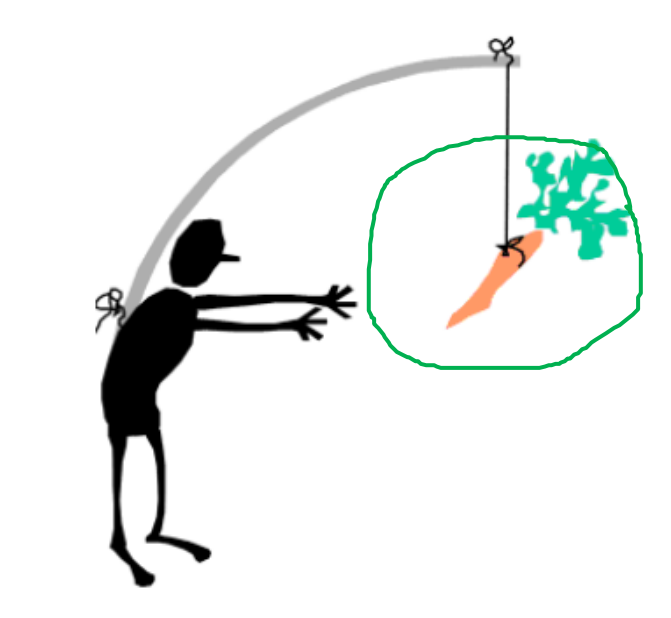

POTREBY

- Stávajú sa hybnou silou aktivity ľudí a obsahom motivácie ľudskej činnosti, ak sa vedome odrážajú a prežívajú v ľudskej psychike
- Sú to základné motívy
- Vymedzuje ju nedostatok/nadbytok niečoho – narušená homeostáza a psychické ekvilibrum
- Potreby sú hierarchické

HIERARCHIA POTRIEB

- Základné potreby: (fyziologické, bezpečia, afiliačné)
- Nadstavbové potreby: uznanie a sebarealizácia

POSTOJE

- názor alebo pripravenosť k činu vo vzťahu s určitým problémom alebo voľbou
- Sú hodnotiace a indikujú pocity vo vzťahu k určitej záležitosti
- relatívne stále sústavy stanovísk osobnosti k veciam a javom, ktoré regulujú správanie
- Sú výsledkom skúseností, no uplatňuje sa aj ako riadiaci – direktívny faktor
- predmetné postoje a sociálne postoje

EMÓCIE

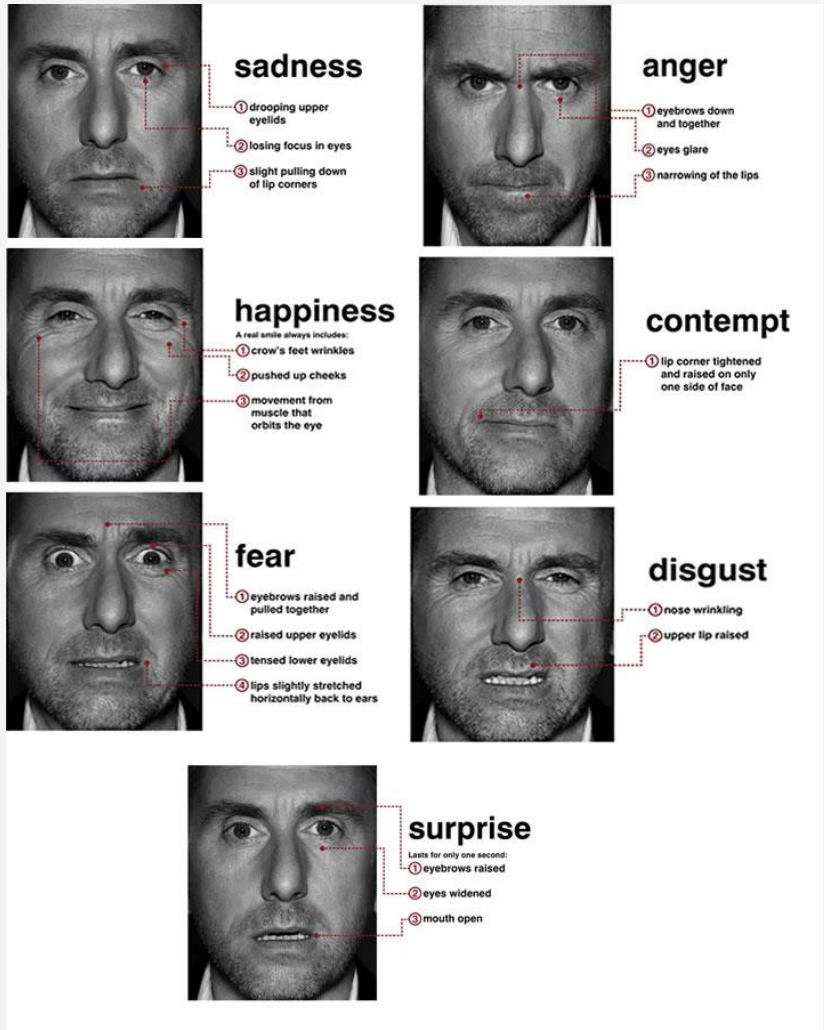
sadness
① drooping upper eyelids
② losing focus in eyes
③ slight pulling down of lip corners
anger
① eyebrows down and together
② eyes glare
③ narrowing of the lips
happiness
A real smile always includes:
① crow's feet wrinkles
② pushed up cheeks
③ movement from muscle that orbits the eye
contempt
① lip corner tightened and raised on only one side of face
fear
① eyebrows raised and pulled together
② raised upper eyelids
③ tensed lower eyelids
④ lips slightly stretched horizontally back to ears
disgust
① nose wrinkling
② upper lip raised
surprise
Lasts for only one second:
① eyebrows raised
② eyes widened
③ mouth open

CITOVÉ PREŽÍVANIE EMÓCIE/CITY

emócie	city
• Spojené s uspokojovaním potrieb • Činnosť podkôria • Situačný charakter	• Spojené s vývojom kultúry a society • Vedúca úloha mozgovej kôry • Dlhodobé a regulujú etické a morálne potreby

DELENIE EMÓCIÍ

Podľa:	rýchlosti	sily	trvania
AFEKTY	náhle	búrlivé	krátke
NÁLADY	Nie tak prudké	Nie vysokej intenzity	piemerné
VÁŠNE	pozvoľné	Mimoriadnej sily	dlhodobé

BUDÚCE STRETNUTIE

- Vývin a vývinové zmeny
- Zákonitosti vývinu
- Členenie vývinu
- Obdobia vývinu
- Teórie vývinu
- Kognitívny vývin
- Afektívny a sociálny vývin
- Morálny vývin
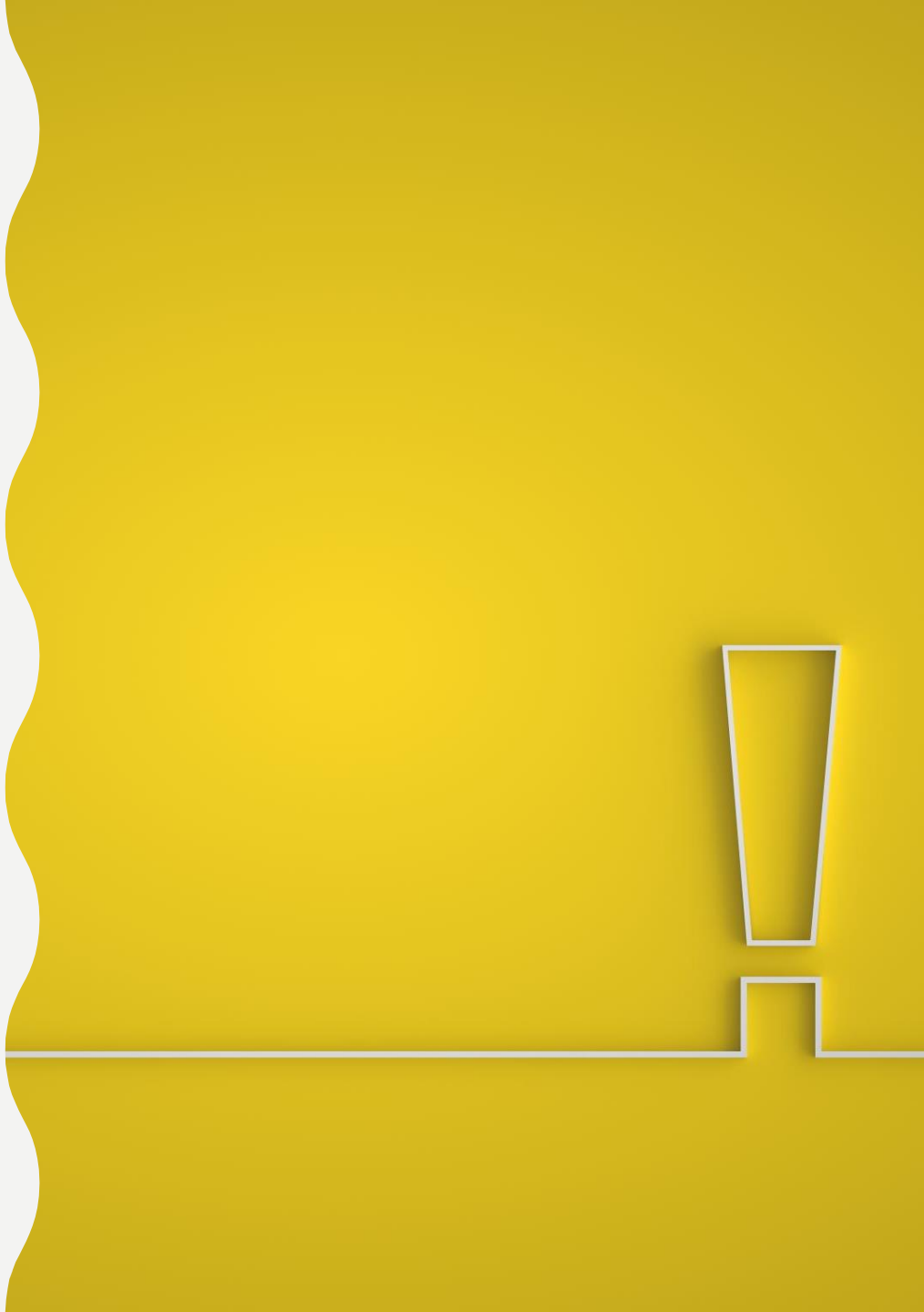
ĎAKUJEM ZA POZORNOSŤ